

3. Hogyan lehet mindenkit elérni?

T-kit
Egyenlő esély
fiataloknak

3.1 Akadályok

A fiatalok megítélése kettős. A média és a politika szerint gyakran passzívak vagy akár potenciális bűnözők; ezzel ellentétben a reklámok és a filmek aktívnak, erőteljesnek, boldognak és erősnek ábrázolják őket. A valóságban nagyon kevés fiatal azonosíthatja magát e két csoport valamelyikével. Ahogy azt fentebb, a 2.2 pontban említettük, számos hátrányos helyzetű fiatalra több irányból más-más típusú nyomás nehezedik. Az ilyen körülmények közötti mindennapi élet rengeteg idejüket és energiájukat emészti fel. Ez azzal járhat, hogy még ha szeretnének is részt venni az általunk kínált projektekből, akkor is kevés idejük és energiájuk marad erre.

Az ifjúságsegítőknek ahhoz, hogy minden fiatal elérésszenek, le kell küzdeniük ezeket az akadályokat. A legkevesebb, amit az ifjúságsegítők tehetnek, az, hogy a csatlakozás lehetőségét minden fiatalnak felkínálják, és a fiatalokra bízzák annak eldöntését, hogy részt vesznek-e a programokban vagy sem. A legtöbb pedig az, hogy célul tűzik ki egy bizonyos alulreprezentált célcsoport elérését. Először fel kell ismerniük, hogy mik azok az – esetleg tudtukon kívüli – korlátok, amelyek megakadályozzák, hogy munkájuk bevonó jellegű legyen. Egy idealista ifjúságsegítőnek nehéz megérteni, hogy a fiatalok miért nem akarnak másokkal együtt élvezetes projektekből részt venni. Sok fiatal számára azonban az a legfontosabb, hogy gondoskodjon magáról, és megbirkózzon életének kihívásaival. Az ifjúságsegítőknek számításba kell venniük ezeket az igényeket.

Most álljunk meg egy pillanatra, és fontoljuk meg, milyen okok állhatnak annak az útjában, hogy a fiatalok részt vegyenek a nekik felkínált projektekből!

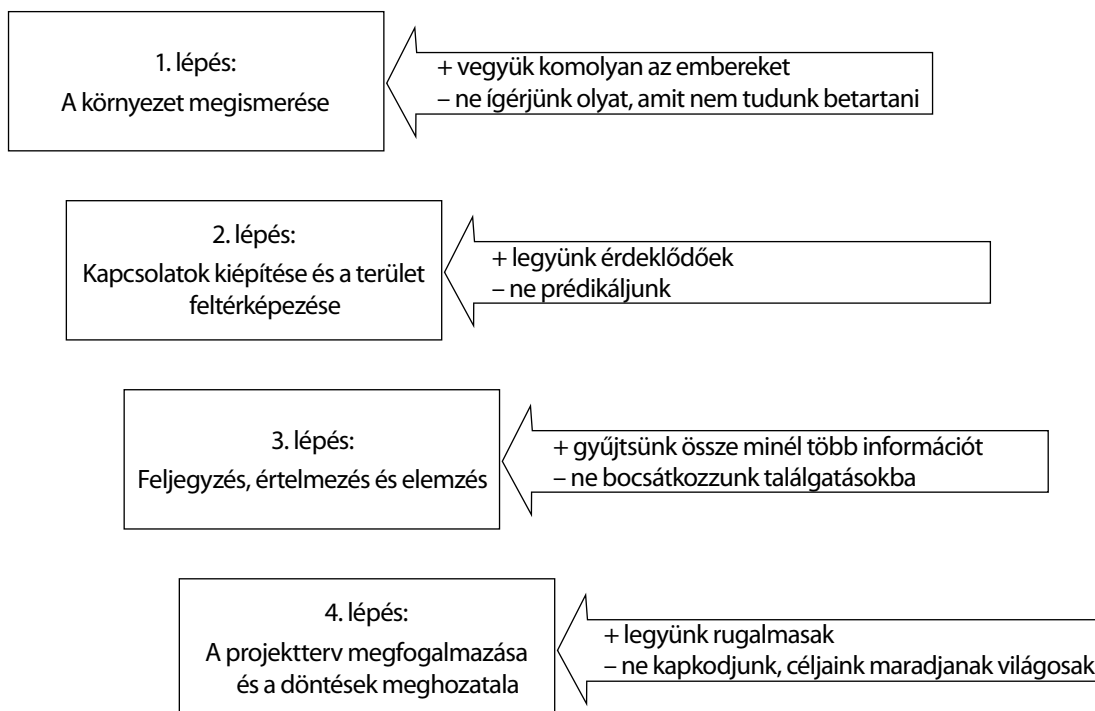

3

Személyes akadályok	Gyakorlati akadályok
– az önbecsülés, önbizalom hiánya	– információhiány
– a bátortás hiánya	– a helyeslés hiánya – a csoport nem támogatja a csatlakozást
– a pártfogoltság elutasítása	– idő- vagy energiahiány
– az ifjúsági munkáról kialakított kép nem vonzó volta („csak gyerekeknek és puhányoknak való”)	– pénzhiány
– a diszkriminációtól való félelem	– kulturális vagy vallási konfliktusok
– a projektek iránti érdektelenség	– mobilitási nehézségek

Ez a táblázat nem teljes és – remélhetőleg – nem minden ok érvényes az adott célcsoportra, de ötleteket nyújt arra nézve, hogy bizonyos csoportok miért nem éreznek hajlandóságot arra, hogy a felkínált projektekből részt vegyenek. A fiatalok a valós ok elrejtése érdekében más okokkal is előállhatnak. Ha például egy fiatalnak a szülei nem engedélyezik a részvételt, azzal érvelhet, hogy időtlennek tartja a projekteket. Számos akadályt úgy is azonosíthatunk, ha előre elgondolkodunk azon, kik alkotják a célcsoportunkat: a zsidó vagy muszlim közösségekből származó fiatalok például nem fogyaszthatnak malacsültet. Azok a fiatalok, akik otthon ápolják családtagjaikat, nehezen szakítanak időt arra, hogy elhagyják a lakást vagy házat, ahol élnek, annak ellenére, hogy akár csak egy családtagot ápolnak. A mozgássérült vagy területileg elszigetelt fiataloknak is sajátos nehézségekkel kell megküzdeniük ahhoz, hogy csatlakozhassanak a projektekhez. A vallás vagy a kultúra lehetetlenné teheti a fiataloknak, hogy „kevert” projektekből részt vegyenek.

A fiatalok tehát nem ok nélkül maradnak távol programjainktól. Magukat a fiatalokat is megkérhetjük, hogy mondják el nekünk ennek okát. Ha viszont igazán alaposan szeretnénk megismerni a célcsoportunkat, többet tudhatunk meg róluk abban a környezetben, ahol élnek. Az alábbi megközelítést ahhoz javasoljuk, hogy megfelelő kapcsolódási pontokat alakíthassunk ki a fiatalokkal és környezetükkel.

1. lépés: Látogassunk el azokra a helyekre, ahol kapcsolatokat építhetünk ki a célcsoportként megjelölt fiatalokkal. Ismerjük meg környezetüket és élethelyzetüket (lásd a 4.1 pontot: *Fiatalok és közösségeik*). Követlenül beszéljünk velük igényeikről és vágyaikról, de ne feledjünk információt gyűjteni a „láthatatlan” fiatalokról sem – azokról, akikkel nem találkozhatunk az utcán. Igazán figyeljünk oda arra, amit hallunk, de ne ígérjünk olyasmit, amit nem tudunk betartani! Ne tűnjünk leereszkedőnek!

2. lépés: Nagyon fontos a fiatalok és magunk között rejlő bizalom kiépítése (lásd a 6.3 pontot: *A bizalom kiépítése*). Az is lényeges, hogy amikor a fiatalok múltbéli tapasztalataikról beszélnek, ne váljunk ítélkezővé, és ne tartsunk nekik szentbeszédet! Érdeklődjünk arról, hogy mit tesznek, mit tettek és mik a terveik. Ezen a ponton vethetjük el a fiatalok jövőbeni részvételének magjait.

3. lépés: Elemezzük azokat az információkat, amelyeket azoktól szerzünk, akik kapcsolatban állnak a célcsoporttal. Figyeljük meg, milyen kihívásokkal kell megbirkóznuk mindennapi életük során, milyen akadályok állnak az ifjúsági projektekből való részvétel útjában, mit kedvelnek és mit nem, és így tovább. Ezek az információk képet adnak arról, hogy a fiatalok milyen típusú tevékenységeket vagy projekteket fogadnak szívesen, és melyek nem bizonyulnak megfelelőnek.

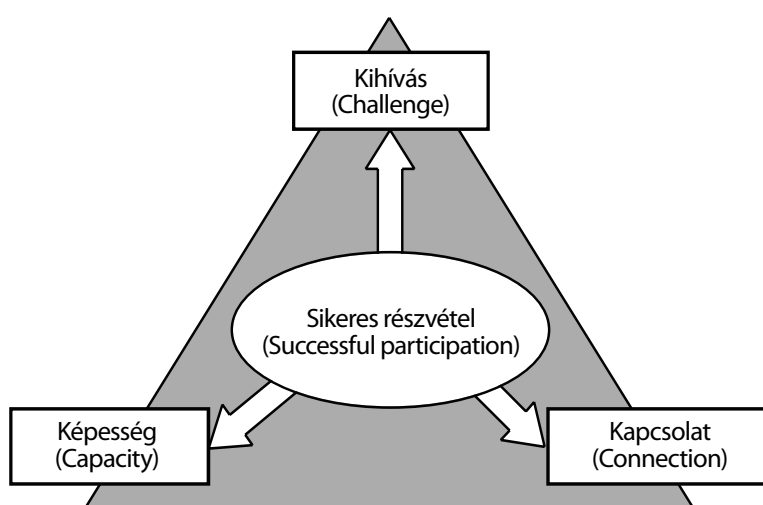
4. lépés: Használjunk fel minden szerzett információt, amikor döntést hozunk arról, hogy a projekt, amit szervezünk, figyelembe veszi-e a célcsoport igényeit. A fiatalokat már a kezdetektől vonjuk be a teljes projekt folyamatba vagy annak minden résztvevőjébe. Bár az improvizációs készségek és a rugalmasság egy projekt létfontosságú elemei, a tervezés is fontos – különösen, amikor sebezhető fiatalokkal foglalkozunk. Legyen világos, hogy mit szeretnénk elérni, és győződjünk meg arról, hogy a projekt a fiatalok javára válik! A projekt összeállításáról többet is olvashatunk a Projektmenedzsment T-kitben.

Abban a folyamatban, amikor egy jellegzetes célcsoporthoz igazítjuk munkánkat, ne vállaljunk mindent magunkra. A 4.2 pontban (*Partnerség kialakítása*) rámutatunk arra, hogy mennyire fontos, hogy munkatársainkkal (vagy a célcsoport környezetében található más szereplőkkel) megbeszéljük, megvitassuk az ötleteket, továbbá, hogy a saját oldalunkra állítsuk őket.

3.2 A fiatalok részvételének okai

Amikor a hátrányos helyzetű fiatalokat próbáljuk elérni, a projekteket az ő igényeikhez kell igazítanunk. Meg kell találnunk a megfelelő egyensúlyt a fiatalok érdeklődési köre, készségei és határai között. Az is lényeges, hogy a teljes folyamatba vonjuk be őket, hogy azt magukénak érezzék.

Jans és De Backer (2001) „a sikeres részvétel három K-ja”³ modellre utalnak³. A szerzők szerint a projektnek kihívást kell jelentenie a fiatalok számára, csábítania kell a fiatalokat arra, hogy megpróbálják, és azáltal, hogy beszállnak, kitáguljanak a határaik. A kihívás azonban nem tűnhet leküzdhetetlennek, mert a fiatalok lemorzsolódhatnak; vagy egy esetleges kudarc esetén a frusztrációval kell megbirkózniuk, így legközelebb kétszer is meggondolják, hogy részt vegyenek-e egy újabb projektben. Ugyanakkor a kihívásnak elég komolynak kell lennie ahhoz, hogy a fiatalok ne unják el magukat, vagy hogy sikerélményük legyen – „Ez az! Megcsináltuk!” Ezért az ifjúságsegítőnek ismernie kell a fiatalok képességeit, készségeit, és a projektet ennek megfelelően kell összeállítania, hogy biztosítani tudja az apró sikerélmények sorozatát. Végül, de nem utolsósorban a fiataloknak kötődniük kell a projekthez. A projektet a fiatalokhoz kell igazítani, azzal a világgal kell összeegyeztetni, amelyben ők élnek. Ha sikerül a három K-t beépítenünk és annak elemeit egyensúlyban tartani, már meg is tettük az első lépést egy sikeres projekt felé.

A hátrányos helyzetű fiatalok bevonását elősegítő ifjúsági munka egy másik elve a fiatalok első pillanattól kezdve történő részvételének elérése. A megközelítés szerint a projektet nem a fiatalok számára, hanem a fiatalokkal együtt csináljuk végig, legjobb esetben pedig maguk a fiatalok valósítják meg. A fiatalok, akikkel együtt dolgozunk, valószínűleg megosztják velünk, hogy mi az, ami tetszik nekik, és mi az, ami nem. Továbbá azt, hogy barátaik vagy családjaik miért ítélnék el vagy helyeselnék egy bizonyos projektet. Ezért lényeges, hogy a projekt a fiatalokról szóljon, hogy maguknak érezzék azt, és felelősséget vállaljanak érte. A fiataloknak egyenrangú partnereknek kell lenniük a projekt tervezésében, megvalósításában és értékelésében egyaránt.

³ A Flamand Ifjúsági Tanács hozzájárulásával. Honlap: www.vlaamsejeugdraad.be.

Jó példa

Egy észak-spanyolországi város egyik legszegényebb negyedében egy új ifjúsági központot nyitottak. Sajnos a szükséges pénzügyi háttér hiányában az ott dolgozók száma egy éven belül megfogyatkozott, és több projekt is félbeszakadt. Egy napon néhány „idősebb” fiatal kezdeményezésére a központ nyitva tartási ideje meghosszabbításának lehetőségéről beszélgettek a megmaradt ifjúságsegítőkkel. Az ifjúságsegítők elmondták, hogy mivel már csak ketten vannak, a kérést nem tudják teljesíteni. Ekkor a fiatalok felajánlották, hogy segítenek a projektek megszervezésében, sőt résztvevőket keresnek azokhoz a tevékenységekhez, amelyeknek ők maguk nem tudnak az élére állni. A vezetők elfogadták az ajánlatot, és a projekt beindult. Kezdetben több gond akadt mindkét oldal jó szándékának ellenére, és az ifjúságsegítők úgy érezték, hogy a felelősség túlnyomó része még mindig az ő vállukat nyomja. Továbbá az is gondot okozott számukra, hogy hatalmat adjanak a fiatalok kezébe. Ami a fiatalokat illeti, nem igazán tudták betartani a megegyezés szerinti munkaidőt; azt a pontosságot és megbízhatóságot, amit a munka megkövetelt. Négy hónap múlva ez súlyos vitákat eredményezett a központon belül, így a két fél ismét összeült. Új megállapodásokat kötöttek, a feladatokat világosan felosztották, és kezdetnek közös projektet kezdeményeztek. Az ifjúsági központ utcabált szeretett volna szervezni az egész környék számára. A megbeszélés mindenkit lázba hozott, hiszen mindannyian felismerték, hogy ha ez meghiúsul, az egyértelműen a központ működésének végét jelentené. Közben azt is felismerték, hogy a központ mindannyiuk számára fontos, és nagyon nem szeretnék, ha megszűnne. Az összes fiatal a tőle telhető legtöbbet tette meg annak érdekében, hogy az egész környéket bevonják a projektbe, így le tudták küzdeni azt a félelmüket, hogy segítséget kérjenek a boltvezetőktől, a helyi önkormányzattól és a környékbeliektől. Mondanunk sem kell, hogy az utcabál hatalmas sikert aratott, biztos alapokat teremtett a környéken az ifjúsági központ számára, és megnégyszerezte a központot vezetőik számát.

Amikor belekezdünk egy hátrányos helyzetű fiatalokat (és valószínűleg bármilyen fiatal) érintő programba vagy projektbe, az alábbi ellenőrzőlista segíthet felmérni, hogy projektünk valóban elérhető-e mindenki számára. Újra hangsúlyozzuk, hogy a lista nem teljes, és talán nem vonatkozik mindenkire, de jó kiindulási alap lehet, amit idővel átalakíthatunk és bővíthetünk.

- ✓ • Ismerjük meg a célcsoportunkat: igényeiket, érdeklődési körüket, kulturális háttérüket, jövőképeket, otthoni körülményeiket!
- ✓ • Használjunk különféle módszereket és helyszíneket a projekt célcsoporttal történő megismertetésére, és igazítsuk ezeket hozzájuk (élőszóval; az iskolákban, a közösségi központokban, a bevásárlóközpontokban, a klubokban és az utcán kirakott plakátokkal; a helyi média segítségével)!
- ✓ • Vizsgáljuk meg, hogy a múltban ki vett részt hasonló projekteken (milyen korcsoportból, jellemzően melyik nem; milyen kulturális háttérrel rendelkezők, esetleg ezek keveréke), és elemezzük azt is, hogy mások (barátok, testvérek, környékbeli fiatalok) miért nem!
- ✓ • Számoljuk fel a gyakorlati problémákat (megfelelő időzítés, pénzügyi akadályok csökkentése, a találkozóhely megközelíthetősége stb.)!
- ✓ • Győződjünk meg arról, hogy a projekt vonzó (vagy legalább annak tűnik) a célcsoport számára! Néhány apróság (egy ingyenes ital vagy belépő egy sportrendezvényre, egy sapka vagy póló) ráveheti őket, hogy csatlakozzanak.
- ✓ • Az ifjúságsegítők igazodjanak a célcsoporthoz és a projekt témájához: vegyük tehát figyelembe a kulturális, korbelt, nemi vagy vallási szempontokat!
- ✓ • Győződjünk meg arról, hogy a többi érdekelt (szülők, tanárok, szomszédság) tud a projektről; helyeslik és támogatják azt!
- ✓ • A projektet olyan formában vagy módszerrel mutassuk be, ami a csoportnak és a projekt témájának is megfelel (kortársnevelés, videó, kutatás, beszélgetés stb.)!
- ✓ • Győződjünk meg arról, hogy a projekt eléggé, de nem túlzottan nagy kihívás!
- ✓ • A projektet igazítsuk a fiatalok képességeihez!
- ✓ • A projektet kapcsoljuk össze a fiatalok érdeklődési körével!
- ✓ • A fiatalokat a teljes projekt kidolgozásába és megvalósításába vonjuk be!
- ✓ • Győződjünk meg arról, hogy a fiatalok számára világos, mire számíthatnak, hogy mit és hogyan kell tenniük!

Tartsuk szem előtt, hogy a siker nem feltétlenül ismételtető meg. Egy tavaly már bevált projekt nem biztos, hogy jövőre is meghozza a várt eredményeket. Lényeges, hogy folyamatosan ellenőrizzük az akadályokat, ismerjük meg a célcsoportunk igényeit, tekintsük át törekvéseinket, céljainkat, és alaposan vizsgáljuk meg a bevont személyekkel kapcsolatos helyzetünket. A hátrányos helyzetű fiatalok bevonását elősegítő munka öröme abban rejlik, hogy ezek a fiatalok ritkán kiszámíthatóak. Az ifjúsági kezdeményezések gyakran nemcsak sikeresen valósulnak meg, hanem idővel folyamatos tevékenységgé válnak. A fiatalok motiváltak, és a projektben való részvétel segítségével visszatálnak a munkaerőpiacra. Ha bizonyos szakmai, sőt gyakorlati készségeket szereznek, sikerül majd munkát találniuk – ami a legjobb módja annak, hogy a társadalomba való befogadásukat biztosítsuk.

Jó példa

Számos országban a megfelelő hely vagy eszközök hiánya miatt nehéz bizonyos sportágakat űzni. Ez a körülmény a fiatalokat érinti a leginkább. Ráadásul Franciaországban rengeteg sporteszközt dobhatnak ki. Ezzel összefüggésben egy csoport francia fiatalnak az az ötlete támadt, hogy összegyűjtik és megjavítják a régi eszközöket, hogy külföldön szétoszthassák azokat. Egyévnyi, az Ifjúsági Kezdeményezések (Ifjúság 2000–2006 Program) keretein belül végzett munka után, 2000 júniusában végül megnyitotta kapuit egy, a sporteszközök helyreállítására szakosodott műhely, amelyet „Sport sans frontières”-nek („Sport határok nélkül”) kereszteltek el. Ez a műhely ma már egy olyan civil szervezet, ami különböző, sporthoz kapcsolódó célokat valósít meg, és ami egy olyan fiatalok által kitalált és vezetett projektből nőtt ki magát, akiknek megvolt a lehetőségük ötleteik megvalósítására. A mai napig megközelítőleg negyvenen kaptak képzést ebben a műhelyben, és jelenleg 25-en állnak annak alkalmazásában.

3.3 Motiváció

A megbeszélést előkészítették: Steve a városban az összes lehetséges helyre kitűzte a találkozóróli szülő értesítőket; másokkal is beszélt róla: megkérte a barátait, hogy aznap este jöjjenek el, sőt, a helyi rádió interjút készített vele. A megbeszélés 8-kor kezdődött, de Steve már 7-kor ott volt, hogy elrendezze a székeket, kávé főzzön és újra átolvassa a jegyzeteit. Peter 7.30-kor, tíz tortával a kezében futott be. Kitöltötte az első tíz csésze kávé, és az egyik tortát csinos szeletekre vágta, míg Steve láthatatlan szöszöket távolított el a pulcsijáról. 8-kor még nem volt vendégük. Steve szélesre tárta az ajtókat, és kíváncsian kukkantott az elhagyatott utcákra. Aztán visszament a terembe, megivott egy csésze kávé, sütit majszolgot, és rámosolygott Peterre. Negyed kilenc, fél kilenc. Az első termosznai kávé már elkopott, és még mindig senki. Kilenc óra. Peter elkezdte összecukni a székeket, majd Steve mellé ült az asztalra. Steve sugárzó mosolyt küldött felé, és azt mondta: „Hát, legalább már ketten vagyunk.”

Nehéz és néha frusztráló feladat motiváltta tenni a fiatalokat. Egy kis felkészüléssel és a megfelelő hozzáállással azonban rávehetjük őket, hogy projektünk részesei legyenek. Saját energiánk és lelkesedésünk létfontosságú, ha jó eredményeket szeretnénk elérni. Pozitívnak kell maradnunk, és tudnunk kell azt mondani: „Hát, legalább már ketten vagyunk.” Ez a motiválás egyik kulcsfontosságú tényezője. Amikor motiváltak vagyunk, mások motiváltságát is fenn tudjuk tartani.

A Nemzetközi Önkéntes Szolgálat T-kit egyik fejezete azt tárgyalja, hogyan tudjuk a fiatalok motivációját szinten tartani. A fejezet a fiatalok motiválását a fiatalok „E-rőikért” zajló küzdelemként jellemzi. Ezek az erők a következők: energia (energy), izgalom (excitement), lelkesedés (enthusiasm) és törekvés (effort). A fiatalok csak az igényeik teljesítése fejében hajlandóak átadni E-erőiket, az ifjúságsegítők pedig olyan ajánlatokat tehetnek projektjeikben, amelyek válaszolnak ezekre az igényekre.

- **Szociális előnyök:** a fiatalok jól szeretnék érezni magukat; társadalmi státuszra, elismerésre, egy csoporthoz való tartozásra vágyanak.
- **Gyakorlati előnyök:** a fiatalok fel akarják ismerni azoknak a dolgoknak az értelmét, amiket csinálnak, legyen az a sportszarnokba való bejutás a projekt ideje alatt, új képességek elsajátítása, amit beírhatnak az önéletrajzukba vagy egy külföldi út a projekt keretein belül.

- **Lélektani előnyök:** a fiatalok folyamatosan önmagukat keresik, és szükség is van arra, hogy az életben rátaláljanak a saját stílusukra. Önbecsülésre van szükségük ahhoz, hogy megkülönböztethessék magukat másoktól (lásd a 6.4 pontot: *Út az önbecsüléshez*).
- **Anyagi előnyök:** a fiatalok néha komoly érdeklődést tanúsítanak apró anyagi előnyök iránt, legyen az egy póló, egy ingyenes ital vagy egy kisebb ajándék. Ne tekintsük ezt megvesztegetésnek: ez is csak egy módja annak, hogy kezdetben rávegyük őket a csatlakozásra, és ha már tevékenyen részt vesznek a projektben, remélhetőleg más előnyöket is felfedeznek majd.

A fiataloknak valószínűleg nem sokat mond ez a lélektani elemzés. Az ifjúságsegítő feladata, hogy mindezt a célcsoport nyelvére fordítsa. Ahelyett, hogy az „interkulturális tudatosság”-ot szavakkal reklámozná, olyan külföldi utat támogathat, ahol a fiatalok break –dance-versenyen mérhetik össze tánc tudásukat. Ahelyett, hogy „szervezési készségek elsajátítása”-ról beszélne, felismerheti, hogy a fiatalokat jobban vonzza egy új görkorsolyarámpa megépítése.

Ha a célok elérése érdekében a fiatalokat aktív szerepben vonjuk be a projektekbe, esélyük lesz arra, hogy elmélyítsék érdeklődésüket, és alkalmazzák, bővítsék már meglévő készségeiket. Ha hagyjuk őket eldönteni, mit akarnak és hogyan akarják azt elérni, akkor magukénak fogják érezni a projektet, és még többet profitálnak belőle. Az ifjúságsegítő feladata tehát az, hogy ehhez keretet biztosítson, hogy motiválja és támogassa őket, valamint hogy szükség esetén tanácsot adjon; ha viszont meg tudnak birkózni a feladattal, hagyja őket önállóan dolgozni. A siker gyakran a felelősségérzet és azon múlik, hogy a fiatalok magukénak érzik-e a projektet.

Jó példa

2001-ben egy maroknyi fiatal demonstrációt rendezett a holland kormány Molucca-szigeteki politikája ellen. Bár a demonstráció nem volt nagy méretű, teljesen kicsúszott az irányítás alól, amikor a rohamrendőrség állig felfegyverkezve szemben találta magát a demonstrálókkal. A fiatalokat feltűzelte a rendőrség agresszivitásáról bennük élő kép, a rendőrség pedig ennek megfelelően cselekedett. Egy évvel később újabb demonstrációt jelentettek be. Ez alkalommal a szervezők és a rendőrség eszmecséret folytattak az ügyben, és a következő megállapodásra jutottak: a rendőrség járőröket vezényel ki, a rohamrendőrség pedig nem lesz látható. A szervezőbizottság egy főrendezőcsoportot választ saját támogatóiból, akiknek az lesz a feladatuk, hogy a demonstráció békés mederben folyjon. Bár a demonstráció így sem lett maradéktalanul békés, egyértelmű volt, hogy a főrendezők jobban az ellenőrzésük alatt tudták tartani a tömeget, mint amennyire a rendőrség képes lett volna.

Hogy a részvételt kellemes élménnyé tegyük, több szempontot is figyelembe kell vennünk.

- **Vegyük komolyan a fiatalokat!** Tegyük motiválttá őket a részvételben és véleményük egymással való megosztásában. Világos visszajelzést kell kapniuk véleményükről és ötleteikről, hogy elkerülhessük a valóságot nem fedő elvárásokat.
- **A feleknek osztozniuk kell a feladatokon!** Lássuk el a fiatalokat az őket megillető felelősséggel. Így magukénak fogják érezni a projektet; de ne hagyjuk őket a sorsukra. Az ifjúságsegítők ezzel együtt is felelősséggel tartoznak a velük tevékenykedő fiatalokért, a projekt folyamataért és eredményéért. Ez azt jelenti, hogy gondoskodnak a projektbe bevont fiatalok megfelelő képzéséről és támogatásáról.
- **A változatosság gyönyörködtet!** Mindenkinek adjunk lehetőséget a csatlakozásra (lásd a 3.1 pontot: Akadályok). Legyenek olyan lehetőségek, amelyek minden fiatal számára megfelelőek, függetlenül a háttérüktől, érdeklődési körüktől és készségeiktől. Ösztönözzük és támogassuk őket abban, hogy az érdeklődési köreiknek és képességeiknek megfelelő tevékenységet találjanak maguknak.
- **Szánjunk elég időt és pénzt a feladatokra!** A hátrányos helyzetű fiatalok nem fognak maguktól bekopogni, hogy részt vehessenek bizonyos projektekben. Időt és erőfeszítést igényel (aminek legtöbbször ára van), hogy aktív részvételre bátorítsuk őket. A munkát, a munkatársakat és a pénzügyeket ennek megfelelően tervezzük.

- **A tapasztalatokat értékeljük, és az eredményeket hatékonyan használjuk fel!** Minden egyes projekt és minden, a projekteken érintett személy értékelésére szükség van. Ebbe beletartoznak a résztvevők, az ifjúságsegítők és a projekthez kapcsolódó egyéb partnerek is (szülők, tanárok, labdarúgó edzők stb.). Vegyük figyelembe a fejlesztésre vonatkozó javaslatokat, és jövőbeli projektjeinkben használjuk fel azokat.
- **A projektek ne egymástól elszigetelt események legyenek!** Önmagában egyetlen ifjúsági projekt sem tudja megváltani a világot. Még ha a fiatalok komoly tapasztalatokat szereznek is a projekt során, fontos, hogy ne veszítsünk a lendületből. Egy projekt csak egyetlen lépés a hosszú úton, és az ifjúságsegítő szerepe az, hogy megfelelő pályán tartsa azt a jövőképet, ami az adott fiatalnak megfelel, bármi is legyen az (lásd a 4.3 pontot: *Különféle munkakörnyezetek*).
- **Az ifjúsági munka nem sziget!** Egy ifjúsági projekt nem csak a fiatalokat érinti. A projektnek a közösséghez is kapcsolódnia kell. A helyi közösség bevonásával a projektek gyakran építenek hidat a fiatalok és a társadalom közötti szakadék fölé, és csökkentik a két csoport közötti bizalmatlanságot és gyanakvást. Egy színjátszó projekt például a jelmezek, a világítás, a darab szövege segítségével bevonhatja a szülőket vagy a tanárokat, a darab pedig előadható a közösség számára.

3.4 Kedvelt tevékenységek

Jó példa

„Hip hop session 2001: des fresques pour dynamiser la ville” –Ezen a néven valósítottak meg egy ifjúsági projektet Brüsszelben az Ifjúság 2000–2006 Program Csoportos Kezdeményezések alprogramjának keretein belül. A projekt célja egy legális keretek között, festékszóróval készített graffiti volt a megelőzés témájában (például autólopással, az utak biztonságával vagy a környezetvédelemmel kapcsolatban). E cél mentén két brüsszeli közösséghez tartozó, 18–25 éves fiatalokból álló csoport festett meg egy hiphop-graffitit az érintett közösség (Auderghem) hozzájárulásával. A cél egy elhanyagolt metróállomás dekorálása volt. A fiatalok a projekt minden szakaszában részt vettek: az előkészítő-megbeszéléseken, az adománygyűjtésben és a különböző műhelymunkákban. Büszkéek a projekt eredményére, és örömmel tölti el őket az is, hogy a graffitimozzgalom mint elismerésre méltó és kedvelt művészeti forma hivatalos elfogadását segítették elő. A graffiti nem pusztán vandalizmus: lehetővé teszi a kreativitás olyan jellegű kifejezését, ami több egyszerű tiltakozásnál. A projekt lehetőséget nyújtott különböző szociális és gazdasági háttérrel, valamint az önkifejezés hasonló igényeivel rendelkező fiatal számára, hogy egy népszerű tevékenység keretein belül találkozhassanak és abban részt vegyenek.

Ha ifjúsági projektjeinkbe be szeretnénk vonni a hátrányos helyzetű fiatalokat is, akkor nyilvánvaló és kézenfekvő, hogy olyasmit kell felkínálnunk a számukra, amit maguk is vonzóknak találnak. Gyakran vonzódnak olyan aktív műhelymunkákhoz, melyektől lendületet kapnak, és amelyek szokásos időtöltéseik kiszélesítésének tekinthetők. Az már az ifjúságsegítő feladata, hogy egy látszólag pusztán szórakoztató tevékenységbe nemformális nevelési tapasztalatokat is beépítsen. Ez a rejtett terv még csak nem is kell, hogy kifejtésre kerüljön a résztvevők számára.

Amikor ifjúságsegítőként rendszerezzük a nevelési tapasztalatokat, célunk a fiatalok világának tágítása, készségeik bővítése. Ahogy a három K modellnél említettük (kihívás, képesség és kapcsolat), a projektnek ki kell mozdítania a fiatalokat a mindennapi szokásaikból, hogy valami újat próbáljanak ki vagy tanuljanak meg. Ha viszont túl magasra állítjuk a mércét, biztosak lehetünk abban, hogy visszavonulnak.

Ezt egy erdei lakhoz is hasonlíthatjuk. A fiatalok rendszerint otthon ülnek – a komfortzónában. Az ifjúságsegítő megpróbálja kimozdítani őket a szokásaikból valami új felé – a kalandzónába. A kalandzóna az a terület, ahol a fiatalok biztonságos környezetben kísérletezhetnek és tanulhatnak. Ha azonban túl mélyre visszük őket az erdőbe, pánikot váltunk ki bennük. Ha pánikba esnek, hazaszaladnak, és később még nehezebb lesz őket kicsalogatni a házból.

Az ifjúságsegítő feladata olyan kalandos projekteket nyújtani (azaz kitolni azon határokat, amelyekhez a fiatalok hozzá vannak szokva), amelyek figyelembe veszik a résztvevők korlátait, hogy senki ne kényszerüljön átlépni egy olyan határt, amit nem szeretne. Erre jó példák az úgynevezett túlélőtáborok, ahol a fiatalok megtanulnak együttműködni egymással, új készségekre szert tenni és alkalmazni azokat. Emellett meg kell bízniuk egymásban ahhoz, hogy minden feladatot teljesíteni tudjanak. Ezek a határok akkor is tágíthatók, ha nem akarunk ilyen messzire menni. Ilyenek például a zenei, sport-, utcai művészeti, színházi és multimédiás projektek vagy ezek kombinációja (lásd a 25. oldalon: Kihívást jelentő tevékenységek).

Jó példa

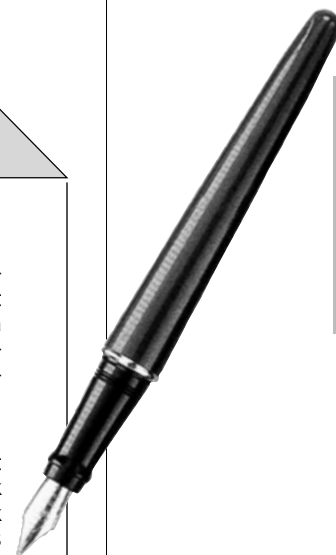
Egy tánctanárt már évek óta lenyűgözték a város egyik főterén gördeszkázó fiatalok: felkeltette érdeklődését a deszkások zenéje, mozdulatai, ugrásai és sebessége. Bár ekkor elsősorban lányoknak adott hastáncórákat egy ifjúsági központban, azon tűnődött, hogyan tudná bevonni a – főleg fiúkból álló – deszkás csoportot valamiféle előadásba. A hastáncórák alatt kísérletezve rájött, hogy ez a tánc nem kötődik szorosan az arab zenéhez. Nem sokkal később már a deszkások és a hastáncos lányok is lelkesedést mutattak egy közös előadás iránt. Az, hogy a tánctanár összehozta őket, mindkét csoportnak megadta a lehetőséget, hogy bővítsék készségeiket, és tudásukat színpadon mutathassák be.

Ez a példa azt mutatja, hogy milyen eredményes lehet, ha az ifjúságsegítő jó kapcsolatot ápol azokkal, akik a fiatalok találkozási pontjain dolgoznak, legyen az sportközpont, klub, (tánc)iskola vagy bármilyen más helyszín. A projekteket nehéz önállóan megszervezni, ezért érdemes kihasználni azokat a lehetőségeket és azt a tudást, amelyek már amúgy is kéznél vannak.

Kihívást jelentő tevékenységek

- **Zenei tevékenységek:** Ajánljunk fel egy próbatermet a fiataloknak. Ha az ifjúsági központ nem tud helyet biztosítani, próbáljunk közösen találni egyet. Bátorítsuk őket, hogy játsszanak helyi tehetségkutató versenyeken, iskolai bulikon vagy helyi vásárokon. Segítsünk a fiataloknak zenekart alakítani, együttműködni más irányzatokkal, esetleg pénzt gyűjteni a hangszerekre vagy az utazásra.
- **Sporttevékenységek:** Működünk együtt a sportközpontokkal; tárgyaljunk az edzőkkel vagy a helyi önkormányzattal, hogy a projektjeikhez csatlakozó fiatalok kapjanak engedményt. A fiatalok gyakran kedvelik a harcművészeteket és túléléspportokat. Próbáljunk önkénteseket, környékbelieket találni, akik vállalkoznak arra, hogy a fiatalokkal edzenek. Olyan szabadtéri sportok esetén, mint a labdarúgás, korcsolyázás, gördeszkázás, hegyi kerékpározás vagy kosárlabda, tárgyalhatunk az önkormányzattal az edzések helyszínéről és a felszerelés megfelelő helyen való tárolásáról. Arra is bátoríthatjuk a fiatalokat, hogy hasonló, környékbeli csoportokkal szervezzenek versenyeket.
- **Utcai művészeti tevékenységek:** A break és az utcai tánc még mindig igen népszerű és számos fiataalt vonz. A fiatalokat táncos projektek megszervezésére sarkallhatjuk, ha gyakorlóléhselyet biztosítunk számukra – tánciskolákkal vesszük fel a kapcsolatot –, és arra bátorítjuk őket, hogy működjenek együtt például klasszikusabbnak tekinthető tánc csoportokkal. Az utcai művészetek más formái is érdekes és kihívást jelentő projektekké válhatnak, különösen a szélesebb környezet együttműködésével – mint például a zsonglorködés, a graffiti vagy más irányzatokkal való kapcsolódás, legyen az zene (utcazenészek), sport (gördeszkások, korcsolyázók) vagy színház (utcai színház, élő szobrok).
- **Színházi tevékenységek:** A színház lehetőséget teremt az emberek számára, hogy mások legyenek, mint akik, és egy időre így lépjenek ki saját világukból. Néha kreatív megoldásokat is találhatnak saját problémáikra azzal, hogy egy pillanatra mások bőrébe bújnak. A színházművészet azon aktív formái, amelyek nem igényelnek szövegtanulást, mint például az improvizációs játék vagy az alternatív színház, különösen jól használhatóak a fiatalokkal. A fiatalokat támogathatjuk végső céljuk elérésében, azaz a darab előadásában.
- **Multimédiás tevékenységek:** A számítógép, a videó, a rádió, a fényképezés mind nagyon kedvelt tevékenységek a fiatalok körében. A média nemcsak nagyon jól használható a különféle projektekben, hanem igen könnyen be is mutatható. A résztvevőket megkérhetjük, hogy készítsenek videofilmet, honlapot, interjúsorozatot vagy fényképeket a környékről. Mutassák be a saját életüket vagy azokét, akik közel állnak hozzájuk. Lehetőség szerint működjenek együtt a helyi rádióval, televízióval vagy napilappal, és kérjék a támogatásukat. A kortársak által megtartott számítástechnikai tanfolyamok és az ifjúsági központnak készült honlapok is a lehetőségek közé tartoznak.

Jó példa

Portugáliában egy tucat 19–23 éves fiatal pályázatot nyújtott be az Ifjúság 2000–2006 Program Csoportos Kezdeményezések alprogramjának keretében. A csoportot egy nővér, két rendőr, egy tanár, egy köztisztviselő, egy ács, néhány diák és egyetemi hallgató alkotta. Úgy döntöttek, hogy olyan projektet terveznek és valósítanak meg, aminek célja egy olyan, szegénynek tekinthető vidéki környezet fejlesztése, amely kevés lehetőséget nyújtott a fiatalok számára szabadidejük eltöltésére. A projekt tevékenységei számos érdeklődési kört öleltek fel: kiállításokat, írás- és rajzversenyeket, koncerteket; az eurózónába tartozó országok ételspecialitásait és szokásait, az új valutáról szóló információs találkozót; autósorozatot; egy magazin létrehozását, amelyben a fiatalok hangot adhatnak véleményüknek és bizonyíthatják képességeiket; hagyományos játékokat és sporttevékenységeket. A projektet követő értékelés igen pozitív volt. A különböző tevékenységek hatással voltak a helyi közösségre; a projekt hosszú távú előnye pedig az, hogy az érintett fiatalok új kapcsolatokat teremtettek és partnerségeket építettek ki, amelyekre úgy tekintenek, hogy azok nagyban hozzájárultak a fiatalok integrációjához.